

Ο ΣΚΟΠΟΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΚΥΡΙΚΩΝ ΣΧΟΛΩΝ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Ἐν Ἀθήναις τῇ 5ῃ Αὐγούστου 1912

Ἀξιότιμοι Κύριοι,

Συμφώνως πρὸς τὴν ὑπόσχεσίν μου σὰς στέλλω σήμερον ἐν σύντομον ἄρθρον διὰ τὴν ὀραίαν σας «**Ποικίλην Στοάν**», πραγματευόμενον περὶ τοῦ σκοποῦ τῶν οἰκοκυρικῶν Σχολῶν ἐν Ἑλλάδι. Μολονότι πολλὰ ἐγράφησαν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, ἐγὼ ἐξέλεξα τὸ θέμα αὐτό, ὡς εἰδικὸν πρὸς τὸν κλάδον καὶ τὰς σπουδὰς μου, καὶ ἐλπίζω, ἢ μικρὰ αὕτη μελέτη νὰ ἐγείρῃ κάποιον ἐνδιαφέρον μεταξὺ τῶν πολυπληθῶν ἀναγνωστῶν καὶ ἰδίᾳ ἀναγνωστριῶν τῆς ἀγαπητῆς «**Ποικίλης Στοᾶς**», ἧς ἡ συνέχισις προώρισται νὰ τιμῆσῃ τὴν Φιλολογίαν καὶ τὴν Καλλιτεχνίαν τῆς πατρίδος ἡμῶν.

Μετὰ πολλῆς ὑπολήψεως

ΕΙΡΗΝΗ Π. ΠΡΑΤΣΙΚΑ

✻ ✻

ΕΚΕΙΝΟ, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ θέσωμεν ὡς σκοπὸν καὶ τέρμα πάσης διδασκαλίας εἴτε ἀρρένων εἴτε θηλέων, δὲν εἶναι ἡ ἀπόκτησις ὀρισμένου τινὸς ποσοῦ γνώσεων καὶ ἐπιδεξιότητος, ἀλλ' ἡ διάπλασις καὶ διαμόρφωσις χαρακτῆρος· τοῦτο εἶναι τὸ πρόβλημα, εἰς οὗ τὴν λύσιν ἀποβλέπει πᾶσα ἀνεξαιρέτως μόρφωσις, οὗτος εἶναι ὁ προορισμὸς παντὸς ὅτι δήποτε διδάσκοντος ἐν τῷ πεπολιτισμένῳ κόσμῳ, εἶναι τέλος τὸ καθήκον, ὅπερ ἔχει νὰ ἐπιτελέσῃ ἡ ἐποχὴ μας.

Ἐὰν τὸν προορισμὸν τοῦτον ἐξεπλήρωσαν μέχρι τοῦδε τὰ παντὸς εἶδους διδακτικὰ ἰδρύματα ἐν Ἑλλάδι, δὲν εἶναι βεβαίως ζήτημα, ὅπερ δύναται νὰ ἐξετασθῇ ἐνταῦθα· ἐν μόνον δύναται μετὰ πεποιθήσεως νὰ ἰσχυρισθῇ τις, ὅτι ἡ ἐν γένει σχολικὴ μόρφωσις ἐν τε τῇ ἀλλοδαπῇ καὶ ἰδίᾳ ἐν Ἑλλάδι δὲν ἀνταπεκρίνετο μέχρι τοῦδε πρὸς τὰς σημερινὰς ἀξιώσεις τοῦ πολιτισμοῦ πολλὰ τὰ μεσαιωνικὰ εἰσέτι ἔχουσα, περιοριζομένη εἰς ἀπλὴν ἀπομνημόνευσιν κανόνων, πόρρω δὲ ἀπέχουσα τοῦ νὰ διαπλάσῃ χαρακτῆρας ἀναλόγως τοῦ προορισμοῦ, τοῦ φύλου τῶν διδασκομένων.

Ἄν ἡ διδασκαλία τῶν ἀρρένων προορισμὸν ἔχῃ νὰ προσδώσῃ εἰς αὐτοὺς ὅλα τὰ ἐφόδια, ὅπως γίνωσι χρηστοὶ πολῖται, καὶ προπαρασκευάσῃ αὐτοὺς διὰ τὸν

ἀγώνα τοῦ βίου, ἀναμφισβήτητον εἶναι, ὅτι ἡ μόρφωσις τῆς νεάνιδος σκοπὸν πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν διάπλασιν αὐτῆς, εἰς καλὴν μέλλουσαν σύζυγον καὶ μητέρα, δυναμένην μετ' ἐπιστήμης ν' ἀφοσιωθῇ εἰς τὰ τοῦ οἴκου αὐτῆς καὶ ἰδίᾳ εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων αὐτῆς, διότι ἡ μήτηρ ὡς ψυχὴ τοῦ οἴκου εἶναι ἐκεῖνη, ἣτις θὰ ἐνσταλλάξῃ εἰς τὴν καρδίαν τοῦ παιδίου τὰς πρώτας ἠθικὰς ἀρχάς, αὕτη θὰ δώσῃ τὴν πρώτην κατεύθυνσιν εἰς τὸν χαρακτήρα τοῦ παιδίου, τὸν ὁποῖον κατόπι τὸ σχολεῖον θ' ἀναπτύξῃ καὶ εὐρύνη, αὕτη τέλος προώρισται νὰ ἐμφυσηθῇ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ τέκνου τῆς ὅλας ἐκείνας τὰς ἀρετάς, ἅς ὡς πολυτιμότερον ἐφόδιον συναποκομίζει ἐκ τῆς οἰκογενείας εἰς τὸν μετέπειτα κοινωνικὸν βίον.

Μὲ τοῦτο δὲν θέλω νὰ εἶπω ὅτι πᾶσα γυνὴ πρέπει ν' ἀποβλέπῃ εἰς τὸν γάμον ὡς εἰς τέρμα καὶ σκοπὸν τοῦ βίου τῆς· ὁ γάμος ὁμοῦ καὶ ἡ μητρότης εἶναι καὶ θὰ μείνῃ ὁ φυσικὸς προορισμὸς τῆς γυναικὸς, ἐν Ἑλλάδι δέ, ὡς γνωστὸν, κατ' ἀναλογία ὑπερβαίνουσαν ἴσως τὰ ⁹/₁₀ τοῦτο καὶ γίνεται ἐν τοῖς πράγμασιν. Ἐνδέχεται ἀφ' ἐτέρου ἀριθμὸς τις γυναικῶν οὐχὶ μικρὸς νὰ μείνῃ ἄγαμος καὶ ἄτεκνος· εἰς τὰς γυναῖκας ταύτας πρέπει νὰ δοθῇ τοιαύτη μόρφωσις καὶ ἰκανότης, ὥστε καὶ μόναι νὰ δύνανται ν' ἀντεπεξέλθωσιν εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦ βίου. Τὸ πόρισμα τούτων συνοψίζεται εἰς τὸ ἐξῆς· ὅτι ἡ γυνὴ πρέπει νὰ μορφωθῇ ὡς μέλλουσα σύζυγος καὶ μήτηρ ἀφ' ἑνὸς καὶ ὡς ἄτομον ἀφ' ἐτέρου, δυνάμενον αὐτοτελῶς νὰ ζῆσῃ. Τοὺς δύο τούτους σκοποὺς ἐπιδιώκουσι πᾶσαι αἱ Οἰκοκυρικαὶ Σχολαὶ ἐν Γερμανίᾳ, Ἀγγλίᾳ, Γαλλίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Εὐρώπης, ἔνθα ὑπάρχουσι τοιαῦτα ἰδρύματα.

Ἐν Ἑλλάδι φρονῶ ὅτι ἡ ἐπιδίωξις τοῦ πρώτου σκοποῦ, ἥτοι ἡ διαμόρφωσις συζύγων καὶ μητέρων πρέπει πρὸ παντὸς ν' ἀπασχολῆσῃ τὰς Οἰκοκυρικὰς Σχολὰς. Εἰς τὴν αἰτιολογίαν δὲ τῆς γνώμης μου ταύτης προβαίνω ἀμέσως κατωτέρω. Πολὺ ἀπέχω τοῦ νὰ νομίζω ὅτι ἡ γυνὴ πρέπει πάντοτε νὰ θεωρηθῆται ὡς ὅν τι κατώτερον τοῦ ἀνδρὸς μὴ ἀπολαῦον ἴσων πρὸς αὐτὸν δικαιωμάτων καὶ προωρισμένη νὰ ᾔναι ἡ δούλη τοῦ ἀνδρὸς, τῶν τέκνων καὶ τοῦ οἴκου αὐτῆς. Τὴν χειραφέτησιν ταύτην τῆς γυναικὸς ἐπιδιώκει ἡ ἀπὸ δεκαετηρίδων τινῶν παρατηρουμένη ἐν Εὐρώπῃ κίνησις, ἡ φεμινιστικὴ καλουμένη.

Ὁμολογητέον ὅμως, ὅτι ἡ προσπάθεια αὕτη ὑπερακοντίζει ἐν Εὐρώπῃ τὸν σκοπὸν τῆς, κακῶς ἀντιλαμβανομένη τὰ δικαιώματα τῆς γυναικὸς, πειρωμένη νὰ ἐξομοίωσῃ τελείως τὴν γυναῖκα πρὸς τὸν ἄνδρα πολιτικῶς, κοινωνικῶς καὶ ἐπαγγελματικῶς· ἀποτέλεσμα τούτου εἶναι, ὅτι ἄνθρωποι καὶ γυνὴ ἴστανται ἀντιμέτωποι καὶ ἀντίπαλοι ἀλλήλων εἰς ὅλους ἐν γένει τοὺς κλάδους, ὅτι ὁ βίος καθίσταται δυσχερέστερος, τοῦ ἀνδρὸς ἔ-

χοντος πλέον τὴν γυναῖκα οὐχὶ βοηθὸν καὶ σύμμαχον, ἀλλὰ πολέμιον· ὅτι ἐκ τοῦ ἀνταγωνισμοῦ τούτου ἐπέρχεται ἡ ἐλάττωσις τῆς ἀξίας τῆς ἐργασίας, λόγῳ τῆς μεγαλειετέρας προσφορᾶς αὐτῆς, ἡ ὡς ἐκ τῶν ἀνεπαρκῶν μέσων κακὴ διαίτα, ἐκ ταύτης δὲ ἡ νευρικότης, ὁ ἀλκοολισμὸς καὶ τέλος ἡ φθίσις.

Ἄφ' ἐτέρου δὲ ἡ ὡς ἐκ τῆς ἐκτὸς τοῦ οἴκου ἐνασχολήσεως

της γυναικός παραμέλησις της άνατροφής των τέκνων, όπερ ήμισα συμβάλλει εις την έξ άπαλών όνύχων διάπλασιν του χαρακτήρος των μελλοντων πολιτών.

Ός αντίδοτον του κακώς έννοουμένου τούτου φεμινισμού ιδρυνται αι Οικοκυρκαί Σχολαί.

Έκ τούτου δέν πρέπει να νομισθῆ, ότι αυται σκοπον έχουσι την ταπεινωσιν της γυναικός ή την έξακολούθησιν της μέχρι τινός κατωτέρας θέσεως αυτής άπέναντι του άνδρός, τούναντίον σκοπον έχουσι να τιμήσωσι και έξυψώσωσιν αυτήν προσδίδουσαι όμως την έμπρέπουσαν αυτή έν τη κοινωνία θέσιν, να ύποδειξώσιν εις αυτήν τον άληθη αυτής έν τῷ οίκῳ προορισμόν, να τη έμπνεύσωσι την άγάπην εις τα του οίκου και της άνατροφής των τέκνων της, όπως μη θεωρη ταυτα ως βάνασόν τινα άγγαρείαν, άλλ' ως έργον ευγενές και ύψηλόν σκοπεϊ κυρίως να διαπλάσῃ τα ψυχικά αισθήματα της γυναικός ούτως, ώστε πάσα γυνή, και άνωτέρας μορφώσεως, έξοικειωθῆ και συνηθίσῃ να μη θεωρη την ένασχόλη-

σιν περι τα του οίκου και την άνατροφήν των τέκνων αυτής ως τι χυδαίον και άνάξιον έαυτής, ουτε την ίδιας χερσιν ένέργειαν και εκτέλεσιν και των βαναύσων άκόμῃ λεγομένων έργασιών του οίκου, ως τι το καταβιβάζον αυτήν εις ταπεινόν έπίτεδον. Τα αισθήματα ταυτα πρέπει δια καταλλήλου διδασκαλίας να έμπνευσθῶσι δια να εκκληρωθῆ ό σκοπός των οίκοκυρικων σχολων.

Ουτος είναι ό πρώτιστος και κύριος σκοπός των Οικοκυρικων Σχολων έν Ευρώπη. Δέν ήδύναντο όμως αυται και ν' άποτρέψωσιν άναφανδόν τας γυναικας από του να εργάζωνται εις τα διάφορα επαγγέλματα (έργοστάσια, καταστήματα κτλ.) καθότι, έν Γερμανία ιδίως, το 1/3 των γυναικων άπασχολείται εις τοιαύτας έργασίας, δύσκολον δε θα ήτο να μη μεριμνήσωσι και περι τούτων αι Οικοκυρκαί Σχολαί δια της ιδρύσεως και τμήματος επαγγελματικού,

έν τῷ να προπαρασκευάζωνται αι εις τοιαυτα ασχολούμεναι γυναικες επαγγέλματα.

Ταυτα είναι τα αίτια, άτινα έδημιούργησαν την άνάγκην Οικοκυρικων Σχολων έν Ευρώπη, και ουτος ό σκοπός, όν επιδιώκουσι. Συμβαίνει όμως το αυτό και έν Έλλάδι;

Ευτυχώς ή ως άνω περιγραφείσα φεμινιστική κίνησις της Ευρώπης με την όξυτητα, ήν έχει εκει, δέν ύπάρχει εισέτι έν τη χώρα ήμων. 'Αφ' έτέρου και ό αριθμός των εις άνδρικά επαγγέλματα εργαζομένων γυναικων δέν είναι παρ' ήμιν ή ελάχιστος. 'Η επί του άντικειμένου τούτου έλλειψις στατιστικής δέν μοι έπιτρέπει να καθορίσω ακριβώς το επί τοις εκατόν ποσοσίόν, ύπολογίζω όμως ότι δέν ύπερβαίνει τα 2-3%.

Δέν έπεται όμως εκ τούτου ότι δέν ύφίσταται παρ' ήμιν ένεκα του λόγου τούτου άνάγκη και επιτακτική μάλιστα της ιδρύσεως Οικοκυρικης Σχολης έν Έλλάδι.

Ουδεις δύναται να προείπῃ ότι θα μιμηθῶμεν ή δέν θα μιμηθῶμεν την φεμινιστικήν κίνησιν της Ευρώπης, ουδέ ότι το 3% των εις άνδρικά επαγγέλματα εργαζομένων γυναικων δέν θ' αύξήσῃ ή θ' αύξησῃ. 'Οθεν συμφερόν μέγιστον έχομεν να φανῶμεν προμηθεΐς έν τῷ ζητήματι τούτῳ ή έπιμηθεΐς.

Η ΚΟΡΑΚΟΜΑΝΑ

Ὁ λόγος ὁμοῦς ὁ καθιστῶν ἀπαραίτητον τὴν ἴδρυσιν Οἰκοκυρικῆς Σχολῆς ἐν Ἑλλάδι εἶναι ἕτερος πολὺ σπουδαιότερος. Οὗτος δὲ εἶναι ἡ παν·ελῆς ἄγνοια τῶν πλείστων γυναικῶν, ὅπως μετ' ἐπιστήμης ἀφοσιωθῶσιν εἰς τὰ τοῦ οἴκου αὐτῶν, εἰς τὴν σωματικὴν διαίταν τῶν τέκνων των καὶ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ διαμόρφωσιν τοῦ χαρακτήρος αὐτῶν. Εἶναι τοῦτο φαινόμενον, ὅπερ παρατηρεῖται ἐξ ἴσου εἰς τε τὴν ἀνωτέραν, τὴν μέσην καὶ τὴν κατωτέραν τάξιν. Εἰς μὲν τὴν ἀνωτέραν καὶ μέσην ἐπικρατεῖ ἡ ἰδέα, ὅτι ἡ ἐνασχόλησις τῆς γυναικὸς εἰς τὰ τοῦ οἴκου αὐτῆς εἶναι τι τὸ ταπεινόν, τὸ καταβιβάζον αὐτὴν ἀπὸ τῆς ὑψηλῆς θέσεως, εἰς ἣν πρέπει νὰ εὐρίσκηται ἡ γυνή. Ἡ ἰδέα αὕτη πρέπει παντὶ σθένει νὰ ἐκριζωθῇ.

Τοῦτο δὲ μόνον διὰ καταλλήλου διδασκαλίας θὰ ἐπιτευχθῇ καὶ ἀκριβῶς ἐπιζητοῦμεν ἐν τοῖς μαθήμασι τούτοις οὐχὶ ἀπλῶς τὴν γνῶσιν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἔξιν, τὸν ἐθισμόν ἀπὸ ἀπαλῶν ὀνύχων εἰς τὴν τάξιν, εἰς τὴν καθαριότητα, εἰς τὴν φιλεργίαν, εἰς τὴν μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἐπίδοσιν εἰς τὴν οἰκιακὴν ἐργασίαν, τοῦτο δὲ ἐπιτυγχάνεται μόνον διὰ μακροῦ χρόνου.

Διὰ τῆς διδασκαλίας δὲ τῆς μαγειρικῆς καὶ τῶν ἐν γένει οἰκιακῶν ἐργασιῶν δὲν ἐπιδιώκεται μόνον ἡ γνῶσις πρὸς παρασκευὴν ἑνὸς καλοῦ καὶ εὐθνηοῦ γεύματος, ἀλλὰ πρόκειται διὰ ταύτης νὰ ἐμπνευσθῇ εἰς πᾶσαν γυναῖκα τῆς ἀνωτέρας τάξεως, ὅτι ἡ ἐνασχόλησις εἰς τὰ τοῦ οἴκου δὲν εἶναι τι τὸ ταπεινὸν καὶ ἀπῆδον πρὸς τὴν τάξιν, τὸν ἀτομισμὸν καὶ τὸν ἀληθῆ προορισμὸν τῆς γυναικὸς.

Εἰς τὴν μέσην ἀφ' ἑτέρου καὶ κατωτέραν τάξιν παρατηρεῖται ἡ ἀπίστευτος ἄγνοια πρὸς ὑγιεινὴν διαίταν τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας καὶ ἰδίᾳ τῶν παιδίων. Ἐκ τούτου ἡ μεγάλη θνησιμότης ἐν Ἑλλάδι τῶν τέκνων κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἡλικίας αὐτῶν. Ὡς ἐκ τούτου ἰδιάζουσα πρέπει νὰ καταβληθῇ προσοχὴ ὡς πρὸς τὸ θέμα τοῦτο.

Μία Οἰκοκυρικὴ Σχολὴ μεταδίδουσα καὶ ἐκλαϊκεύουσα εἰς μεγάλην ἀκτῖνα τὴν «πρακτικὴν ὑγιεινὴν», τοῦ οἴκου, τῆς τροφῆς, τῆς ἐνδυμασίας, τὴν βρεφοκομίαν καὶ νοσηλείαν δύναται νὰ διαπλάσῃ ὑγιᾶ σώματα καὶ πολὺ νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἐλάττωσιν τῆς θνησιμότητος τῶν βρεφῶν.

Τέλος κοινὸν γνώρισμα ὅλων τῶν τάξεων εἶναι ἡ ἄγνοια πρὸς διαμόρφωσιν τοῦ χαρακτήρος τῶν παιδίων καὶ ἡ *οἰκονομικὴ διεύθυνσις* τῶν τοῦ οἴκου ἐν γένει. Οὐδὲν συμβάλλει εἰς τοῦτο ὅσον ἡ ἐνδελεχὴς μέριμνα καὶ ἐπίβλεψις πεφωτισμένης μητρὸς, τοῦτο δὲ καλεῖται νὰ ἐπιτελέσῃ καὶ ἡ διδασκαλία τῶν μαθημάτων τῆς Παιδαγωγικῆς, Μεθοδικῆς καὶ ἀρχῶν τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιστήμης.

Ἐν Ἀθήναις: Αὐγούστος 1912

ΕΙΡΗΝΗ Π. ΠΡΑΤΣΙΚΑ

✽

Η ΚΑΤΟΠΤΡΙΖΟΜΕΝΗ ΨΥΧΗ

✽

